

Catalunya Artística

ANY II. — BARCELONA, 4 JULIOL 1901.

Ⓕ

Núm. 56.

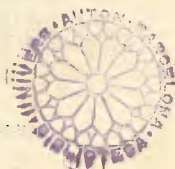
15 céntims.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

NARCÍS OLLER

(Fotografia de Audouard.)

Gent notable de Catalunya.

NARCÍS OLLER.

En Narcís Oller? Qui no coneix en nostra terra al primer novelista català y un dels primers d'Espanya? Qui no coneix *La Papallona*, la seva novela més aplaudida, no perque siga la millor que ha donat el mestre, sinó la que, per circumstancies especials, ha penetrat més en la gran massa del públich? Nosaltres desitjariem que la novela més coneguda de l'Oller fos *La Febre d'Or*, que pot considerarse com el seu fruyt més madur y substanciós.

En Narcís Oller reuneix totas las condicions del verdader novelista. No pinta solsament, que també crea ànimas y las hi dona vida, moventlas dins de la nostra societat. La seva forma es fácil, polida, plena de color. La construcció de las sevas novelas es sobria y estudiada; en una paraula, es moderna. Se coneix que l'Oller està enamorat dels novelistas francesos, —els mestres de la novela moderna, — y s'ha posat al seu nivell.

Algunas de las sevas obras ja están traduhydadas al francès: *Le Papillon* y *Le Rapiat* («L'Espanya pobres»). Corra la veu de que, dintre poch, se traduhirán al italià aquesta última y *La Bogeria*.

No acabarem sense citar á l'Oller com á autor de narracions curtas. En aquest género es ahont arriba á major altura. Totas ellas son fetas ab una facilitat, una frescor y una forsa qu'enamorran. Recordis l'impresió que causa *La Bojetada*. Es verdaderament personal la condició que té en Narcís Oller de condensar en pocas planas l'assumpto, l'estudi y'l color d'una novela.

El Rey ha anat als toros! Ja estém salvats!

Els *rotatius* madrilenyos diuhen qu'hem d'entussiasmarnos, y cuan ho diuhen ells, que son els encarregats de pensar per compte de las contadas dotzenas d'espanyols que llegeixen, y dels molts milions que ni llegeixen, ni'n saben, algùn fonament deu haverhi.

Tinguent aixó en compte y per no desento-

nar, entremitj del entussiasme que la noticia va moure ensá y enllá del Ebro, vaig determinar també entussiasmarme de real ordre; y en un rapte de patriotisme, vaig tirar deu céntims á uns ceguets que passavan pe'l carrer, perque toquessin la immortal *Marcha de Càdiz*; vareig enviar á la dona al carrer de Sant Ramón á comprar una pesseta de cohets; y als xicots qu'arreplegavan llenya pe'l foch de Sant Joan, vaig férlos hi donació de quatre cadiras velles y un march de fusta corcada, que en el seu bon temps havia tancat un retrato d'Espartero, —recorts de familia, que'm pervenian d'un oncle de la meva senyora y que guardava religiosament en el sostre mort, —perque enguany, la foguera, fos digna del alt fet que'ns tenia corpresos á tots els espanyols.

Peró un cop refredadas las cendras del foch y esbahida la fumera dels cohets, vaig dirme entre mi mateix: —Y bé, aném á comptes, Joseph. ¿De quin sant t'has sortit de pollaguera? ¿Es que'ls cuyros ab que ataconas las sabatas dels parroquians, anirán més baratos, perque'l Rey ha regalat petacas d'or als toreros? Si te las hagués donadas á tu, menos mal; sempre't quedava'l recurs d'empenyártelas, un dia d'apuros; però ara, bon nap n'arrencarás de que dos ó tres d'aquells que duhen pantalons estrets y gastan cúa com els xinos, pugan ficar els *caliquenyos* dintre un estotx de trenta, cuaranta ó més duros. Y per aixó tants escarafalls?—Y vaig quedarme tot moix, dolguentme de no havermhi pensat més avans de desdinerarme ab cohets y de donar las cadiras, qu'embaledas de nou y un cop se las hi hagués fet posar algunas camas y barrots qu'hi faltavan, encara podian fer el seu servey.

—Peró, veyám:—vaig rependre al cap d'una estona;—potser no t'has fet cabal de lo que diuhen els diaris y no't donas compte de la importancia que té, lo d'anar el rey als toros. Torném á repassarlos.—Y agafantne un feix que'n tenia á la taula del menjador, vaig tancar me al despatx, per poguer rumiar el cas ab tota platereria.

Tinch que advertirlos que'l meu despatx, es un recuartet, ahont un servidor pica la sola y estira'l nyinyol, per distreurem, els ratos que á la porteria no hi tinch feyna.

Donchs tornanthi, vaig tancar me ab clau de part de dins, perque ningú vingués a destorbar me, y un cop repassats els diaris y ben garbellat lo que deyan, vaig trobarhi motiu, de bon principi, per fer bogar las campanas.

En primer lloch, si las corridas de toros, com ens han dit á dotzenas de vegadas tots els diaris d'aquí y de fora, son un espectacle embrutidor, que desperta els instints baixos y bestials, no trobo que'ns haguém d'alegrar perque'l Quefe, que'ns ha de regir dintre poch, si res no ho destorba, esculli la plassa de toros per presentarse al poble y se li feu una ovació.

Ja ho crech que á n'aquell grapat de madrilenyos ab sanch torera, se'ls hi havia de fer simpálich el Reyet, anant á compartir ab ells las

emocions de la seva diversió més estimada. Però a mi sempre m'havia semblat, que'l destinat a dirigir las massas, en comptes de rebaixarse fins a las baixas passions del comú, té l'obligació de guiarlas per camins nobles y enlayrats. Però després de llegir y rellegir lo que deyan els diaris, vaig véurer que tenian rahó y ara reconech el meu engany, y acoto'l cap devant la sabiduria dels mestres en l'art de cambiar trossos de paper, embrutats de tinta, per bonas pessas de cinch céntims.

També m'havia semblat una ficada de peus a la galleda lo del regalo de las petacas, perque podia servir d'encoratjament a molts infelissos que en comptes de treballar s'estiman més ensenyar las formas per carrers y plassas y jugar-se la vida per un grapat de pessetas, barallantse ab un bou devant d'un públich borratxo de sanch y *manzanilla*; pero no vull passar d'aquí sense entonar la pecadora y declarar en alta veu que la única salvació per nosaltres la tenim en l'art de las banyas.

Com recorda molt bé un diari, parlant de l'anada del Reyet als toros, el seu pare, que al cel sigui, també hi era molt aficionat, y no's poden negar els bons fruyts que doná aqueixa afició, perque a la vista de tothóm están.

Sense comptar el molt partit qu'aixó li dava entre'ls espanyols, no més cal ficarse en la corrent civilisadora que, per imitarlo, va iniciarse en tots els indrets de la nació. Els aristócratas, en comptes de ficarse a las Universitats, ahont res hi podian apendre més que trenca-caps, passavan el temps entre *manan-nas* y toreros, qu'es molt més divertit y no carrega'l cervell: tots sabian portar ab molt salero barret cordobés y gech fins a la cintura, y parlavan *caló*, qu'era un gust sentirlos, sobre tot per castissas orelles espanyolas, qu'esgarrifa l'inglés y'l francés y totas las llenguas que's parlan pe'l món y que més semblan renechs d'heretje qu'enrahnar de persona.

Las classes acomodadas, per no ésser menos, omplian las plassas de toros de gom a gom, y encara no veyan un *mono-sabio* pe'l carrer, que ja se'l menjavan a festas, y no se li agenollavan als peus per por d'embrutarse'ls pantalons y ferse genolleras.

Y en quant als treballadors, donava goig veure l'entussiasme ab que s'empenyavan la seva pobresa y deixavan que la maynada rodés pe'l carrer, en comptes de pagarlos l'estudi, per pogueu comprar l'*entradeta de sol*.

Resultat d'aquesta benehida afició fou una

LA VISITA EN L'HOSPITAL (Cuadro de Lluís Jiménez).

generació forta, potent, capàs de distingir á ulls cluchs un *volapié* d'una *estocada recibiendo*, y que'ns ha cobert de gloria, com se pot comprobar repassant els darrers anys de la nostra historia.

Ara sembla que's torna á inaugurar un'altra temporada per l'istil.

Benehim els alts designis de la Providencia y la bona pensada del alcalde de Madrit qu'ha manat enganxar una tarja d'or en el cap del bou que l'empresa de la plassa de toros regalá al Rey, com á recort de la primera corrida que ha honorat ab sa presència, y serà'l comensament de la nova era de prosperitats que plourán sobre Espanya.

Aixis sia.

JOSEPH PIULA.

(Retirada en el número passat per sobra de material.)

Don Ventura.

—Está vist que *l'home*, aquell home de que parlem atribuhintli la representació dels seus semblants, no existeix pas. Dir *l'home* per significar l'especie humana es un disbarat tan gran com suposar que'l nostre planeta té la representació de tot l'univers.

L'home tipo no existeix; l'home es sempre individu, té en cada cas una característica particular que no permet confondre'l ni ab sos més pròxims parents. La Humanitat no la podem comparar ab el mar format d'aigües que, pera nosaltres, componen un conjunt de gotas iguals; més haviat podriam trobarli semblansa ab un bosch ahont s'hi trobés representada tota la flora del globo sense ni un exemplar repetit.

—Noy, tu presums de filosof, avuy—vaig dir al amich, que m'estava fent aqueix discurs sens abandonar la rialleta de trutxe que, en casos semblants, nos salva del ridicul á que s'exposa'l sentencions de similor.

—Donchs tot alló y molt més qu'encara'm callo, m'ho inspira, may dirias qui? Don Ventura.

—No hi dono. Perque si't refereixes á n'aquell don Ventura que juga al tresillo ab tu, te diré que, ab la seva panxeta, sas patillas curtas, la seva cara rodona y bermelleta, lo seu caminar pausat, las sevas ideas y son modo de discórrer, sempre, sempre m'ha semblat l'home més vulgar del món, el més fácil de confondre ab qualsevolga altre del remat; en una paraula, el que menos podia inspirarte una disquisició tan extranya com aquella, sobre la identitat, unitat ó característica sintética de la especie humana.

—Y tan en serio, oy? Donchs don Ventura, aquell del tresillo, es, alli ahont el veus tan adormit, tot ell un *chiste* ambulat.

—Confesso la meva miseria: no sé ahont pots

trobar la relació entre un *chiste* y aquell bimá tan ensopit.

—Escolta y després dirás. Ahir l'Alfons Das, un dels quatre del jòch, en el precis moment en que hi havia al plat duas postas pendents, va haver de retirar-se. Qui'l substituirá?—vam dirnos.—Ningú millor que vosté, don Ventura. Vaja, posis, posis aquí. Però l'home, com si sentis ploure, seguia, xucla que xucla la pipa, com cada tarda, ja fa vuyt anys.

—Qué? Que no va voler?

—Cá! Que no va poder... Perque... segons confessió propia... no coneix ni'l valor de las cartas.

NARCÍS OLLER.

Juny de 1901.

*
* *

Si tens un'ànima gran
jo vull aná ab la teva ànima.
vull que'm portis pe'l camí
qué hem d'extendre la volada.

Ja que tu n'abarcas tant
jo aniré sota tas alas.

A. MASERAS.

La Sió.

Tot el tros del carrer Mitjá de Sant Pere, desde'l d'en Mónach á la plassa ahont hi há l'iglesia d'aquell Apóstol, n'anava plé del casament de la Sió.

En tota la setmana no va parlarse d'altra cosa, y, pe'l dítxós matrimoni va passar com un núvol clar, que ningú s'hi fixa, la mort del Geroni, el colomista, que deixá aquet món per culpa del cop que va rébrer cuan caygué de la torratxa del terrat de casa seva al del costat.

Ni al diumenge a la tarde, cuan, com de costum, la Munda, la Tuyas, la Pepa, la Tresa y aquellas tres ó quatre donas més, feyan cap, ab la cadireta sota'l bras, á la porta del drapayre y passavan desde las tres á las vuyt parlant d'*oros*, y de *copas* y d'*espasas* y de *bastos*, tot remenant un joch de cartas despintadas per la mohó dels dits y greixosas de tan arrossegar-se per damunt d'aquella post que'ls hi servia de taula y'ls hi feya fer rotllo, tot descansant en sos genolls, van fer una sola *basa* ben feta.

—Tiri, Munda.

—Donchs diu... que.... *copas!*

—No, dona, qué fá?... tiri *espasas*.

—Ay, té rahó.... el *cinch*.... Diu qu'ell es un xicotás de totas prendas, guapo....

—Ca!... no ho cregui!... A mi m'han assegurat qu'es un perdut.... ¡Ay, senyor!... Tan bon partit que li era'l meu noy gran!... *Oros!*

—Tiri *copas!*

ESCAMOT DE GOSSOS EN ELS CARRERS DE COPENHAGUE (Cuadro de Grininger).

—Calli, calli, es vritat. Enrahonant ni sab una lo que's fa...

Y continuant aixís, comensà á enfosquirse y las mevas vehinas tingueren de plegar, tot rondinant de trobar devant seu, tal com els hi havian posat al comensar, els deu ó dotze cén-tims en pessas de dos.

A cal Jaumet, l'adroguer de la cantonada, també se'n parlava y no podia entrarhi xicota de setze á vintidós que'l plaga d'en Miqueló, el dependent, no li fes l'ullet, tot dihentli ab ma-licia y allargant els dits:

—¡Ay, noy!... Si vosté podia cambiarse ab la Sió y jo ab el seu promés!...

—Fassi'l favor d'estar quiet —deya ella apar-tant la cara—y despatxim, tabalot!

Aixís va ser com vaig comensar á enterarmen. En Miqueló va dirrho primer, després en Jau-met, més tart els tres ó quatre que hi venian á passar el rato, el municipal, el bacallaner, el xicot de la Pepeta—la *pintora*—y'l marit de la Lluisa—la *betas y fils*;—y al fi van lograr que fes

com els demés: si no me'n parlavan, pregun-tava.

Respecte á la personalitat del promés, tothóm hi deya la seva de distint modo. Que si era guapo, que si era lleig, que si era treballador, que si era un gandulot....

Jo no sabia á quin cantó girarme y més d'una volta havia exclamat devant dels parers que per tot el carrer se feyan:—Pobra xicota!... Si que seria trist que arreplegués un mala pesa! Tan bona noya!—y may m'havia faltat la con-testa de la *destorba cuentos* de la *pintora*, qui fent puntetas se presentava, contestant sempre á temps:—Desenganyis; aixó de buscarlo de fora del barri.... ¡hem!....

—Bah, bahl!...—vaig atrevirme á dirli un dia: —¡Qui sab!... Se diuhen tantas cosas devega-das, per la mateixa enveja....

Y la Pepeta se'm va quedar mirantme de fit á fit, que va semblarme que volia dir:—¡Prou sé per qué parlo jo!...—pro vaig deixarla plan-tada y'm dirigi cap á la escala de casa, que vaig

pujar en quatre salts—això que vivia al quart pis—tot taral·leiant una cansó de moda.

El meu balcó, un balcó de sis pams d'amplada, estava situat davant per davant del de la Sió.

La diferència que hi havia de l'un a l'altre sols pot compararse a un dia d'hivern, fret, sens fullas als arbres y a un altre de primavera, quan la Naturalesa mostra sas galas entre canurias d'aucells y el florir de las brancas.

El meu era pobre, sol, com la meva vehineta, ab un test amo d'un brot de ruda que no més tenia terra fins a mitj cos y que sols rebia aygua quan el cel, compadit, n'hi enviava quatre gotas.

El de la Sió era tot cubert de flors. Las clavellinas s'abrassavan fortament ab unas rosas que treyan sos pétals per entre unas fullas d'enredadera que s'allargavan fins a tocar la barana del pis de sota. Cubert cuasi bé tot, sols hi havia un tros obert al bell mitj, a fi de poguerhi passar las gabias del canari y las dugas cadarneras que alegravan tot aquell tros de carrer fosch, ab sos refilements.

Ella's posava tocant al balcó, ab la màquina que no parava en tot el dia. La setmana que's va escampar lo del casori vaig notar que treballava més que de costum.....

Al cap de pochos dias el balcó's quedá sol. La Sió va tancar-lo y entristia véurer l'anyoransa que se'n apoderá... Els aucells minvaren sos cants joiosos y las flors s'anaren marcint poch a poch.

La màquina no se sentia, y davant tan inesperat cambi, no va faltar qui ab ironia va dir: —¿S'ha despedit del món avans d'hora..... la monja?....

Aquell silenci m'extranyava per moments y la meva sorpresa'm portava instinctivament, sens volguerho, al meu balcó pera clavar els ulls al del davant....—¿Será—'m deya—que la xicota, avergonyida del seu proper casament, no gosa treure'l cap?....

Al ultim, y fou verdadera casualitat, vaig poguer satisfer el meu desitj de véurer-la. Era un diumenge, quan tot just els vehins més matiners sortian del cau tot refreganse'ls ulls encar ensomniats y mitj vestintse baixavan las escalas xiulant, induhits per la fosca que a solas aterra fins als més temeraris. Haviam quedat ab uns amichs per anar a la montanya y a mi també'm va tocar llevarme ab el dia. Al obrir el balcó pera observar el temps que'l cel senyalava, vaig topar ab la Sió que treya'l canari y las cadarneras que saltironavan alegres.

—Bon dia—vaig atrevirme a dirli molt baixet.

—Bon dia—va contestar ella gayrebé sens aixecar el seu caparró ros despentinat encara.

Jo esperava ansiosament aquella ocasió d'enrahonarhi, y no acontentantme ab son senzill saludo, vaig procurar entaularhi diálech.

—Ditxosos ulls que la poden veure, Sió..... No creya haverme d'aixecar tan demati pera poguerli dir quatre mots...

—Que vol ferhi...

—Y digui: ¿hi há por de que'm vegi'l seu promés a'n aquesta hora?...

A'n ella aquesta pregunta li degué recordar quelcóm que procurava amagar, y sospirant ab forsa s'enretirá dos passos endintre. Jo també vaig apartarme sens saber per qué.

—¿Cuán se casa?

—Qué se jo!....

—Oh!... jo ho dich per lo que pe'l carrer s'enrahona.

—Se'n deu parlar molt de mi, ¿vritat?

—No'n fassi cas.... Ja sab que's parla de tothóm.

—Es que a vegadas se'n parla d'un modo y a vegadas d'un altre.

—Ja entench... Vol dir que...

—Com que a mi las donas del carrer no sé per qui'm tenen!...

—No tant!... no tant!...

—El mal qu'ellas m'han fet no pot figurarse'l vosté... Si li expliqués...

—Si vosté li sembla que abuso...

—No... ja fa molt temps que'l conech y sé que no es capás de...

—Y tractantse de vosté, menos.

—Dispensim... dispensim... pro jo li vull dir tot... tot... Las penas no sé tenirmelas dintre y necessito dar esplay al meu cor...

—Jo tindrè la satisfacció més gran de la meva vida al sentirlashi contar, y si en mi está'l remey...

—Ja sab que estava per casarme... A'n ell el vaig conèixer un dia que anava a tornar la feyna. Va semblarme bó y'l vareig créurer... ¡Y de bó, creguim que ho es!... Cuan vaig dirli qu'estava sola, may va atrevirse ni a pujar aqui dalt!... Donchs ha de saber que'l nostre casament no va venir bé a tothóm y no sé qu'il va empendre y lo que li va dir, pro quan al vespre vam trobarnos gayre bé m'insultá dihentme que l'havia enganyat y que... ¡Ni cas va fer de las meas llágrimas!... La primera vegada que una persona al món ha dubtat de mi, ha sigut precisament quan entreveya una felicitat que se m'acostava y jo volia rébrer ab els brassos oberts....

Va callar y abaixá els ulls que espurnejavan llágrimas tendres que'm confessaren sa ignoscencia. Si son ánima no hagués sigut pura allavors li hauria conegut... La seva tristesa va apoderarse de mi y també vaig sentir pujar als meus ulls una llágrima....

Un raig del sol que neixia besá amorosament el rostre de la Sió y'm feu despertar sentiments que may havia experimentat.

Va concentrarse en mi un odi terrible envers aquell vehinat que li havia fet desvanèixer dias de felicitat somniada y'm vingué desitj d'estreñer-la entre mos brassos.... y vaig malehir aquell tros de carrer fosch que'ns separava.

ART CATALA — ESTATUA DE RAMON BERENGUER III EL GRAN.

(Estatua de Joseph Llimona)

Los tretze. (1)

Al cap del any, un de viu.

Eram tretze segadors
y tornavam á la terra
tot cantant,
tot cantant cançons d'amors.
Cuan vam ser aprop la serra,
retronant,
canonadas vam sentir,
y, al haverne comptat nou,
l'un al altre nos vam dir:
—¿Sents?—Prou.—

Tots nos varem aturar,
escoltarem tots, sorpresos;
lo canó
altre cop va ressonar.
—¿Qu'es aixó?—Son los francesos,
un minyó
nos va dir, d'ira trement,
que á'n al poble fan esclau.
—A Girona falta gent.
—¿Au?—¡Au! —

Nostre cor sentint glatir
vers Girona vam fer via.
—¡Mala sort!
Tretze som, un me va dir,
y en aquesta companyia
hi haurá un mort.
Será viuda una muller.
—¿Per ser tretze?—Es ben segú.
—¡Un de mort! ¿qui deurá ser?
—¿Qui? Tu.

(1) Per ésser avuy el VI aniversari de la mort del il·lustre fundador de nostre teatro en Frederich Soler y Hubert, ab el fi de dedicar un recort á sa memoria, publicuém una de sas poesias, ilustrada ab un dibuix del no menys malaguanyat artista en Joseph Lluís Pellicer, abdós gloria de la terra catalana.

A mirarlo'm vaig girar.
Era trista sa mirada,
y, trement,
cuan ja varem arribar
del francés á l'avansada:
—¡Au, valent!
me va dir, cap á morir.—
Del canó s'ohi lo tró,
—Un de mort, cayent vá dir.
—¿Qui?—Jo.

—¡A Girona!—'l capítá
tot batentse nos cridava,
y son crit
nova forsa nos doná.
Lo francés passá'ns deixava,
y un ferit
mormolava gemegant:
—La victoria'ns costa prou.—
Nos comptavam tremolant.
—¿Cuánts?—Nou.—

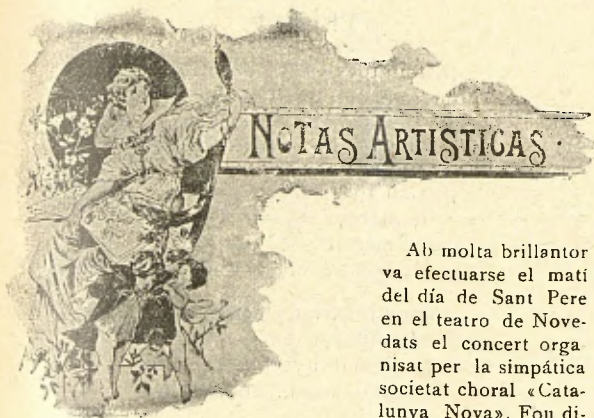
Tots nos deyam enardits:
—¡A la guerra aixó s'hi donal
¡Ferro al puny!—
Cada cop més decidits
ja miravam á Girona
lluny del lluny.
Contra naltres á tirar
ja tornava lo francés.
¡Alguns morts nos va costar!
—¿Cuánts?—Tres.—

Com esbart d'esperitats
ja corriam per la plana
tot fent foch.
Milers véncer de soldats
per la forsa catalana
es molt poch.
Un ferit deya:—Germá,
¿á Girona arribaré?—
Responia'l capítá:
—No ho sé.—

Eram sis cuan vam poguer
arribá á la batería:
¡eram sis!
¡Quína lluyta que hi va haver!
Desde'l cel nos empenyia
Sant Narcís.
Cuan per fi varem passar
aquell doll de ferro y plom,
no gosava á preguntar:
—¿Cuánts som?—

Per lo ferro trossejats
mos darrers amichs ja queyan
un per un.
Cuan al mur vam sé arribats,
dos, morint al fosso'm deyan:
—Puja amunt.
—D'aquells tretze, un cop á dalt,
vaig dir jo, ofegat pe'l pló,
un ne resta per senyal.
—¿Quín?—Jo.

FREDERICH SOLER (PITARRA).

Ab molta brillantor va efectuar-se el mati del dia de Sant Pere en el teatro de Novedats el concert organitzat per la simpática societat coral «Catalunya Nova». Fou dirigit pe'l mestre Joan

Gay, prenenthi part sa distingida esposa senyora Pichot de Gay, que interpretá ab l'afiligranament de sa veu agradívola las dugas cançons francesas *Serse* (air de *Serse*) y *Poro* (air de Gandarte), composicions de Haendel que s'estrenaren, aixís com las dugas catalanas que també per primera volta se sentían, *Enterro* y *Am tu*, ab música dels mestres Morera y Gay respectivament. La senyora Pichot tingué de cantar ademés la popular cansó catalana *Lo testament d'Amelia* (fora de programa), pera fer minvar l'entussiasme ab que'l públich rebé á tan distingida artista.

Ei chor d'homes del «Catalunya Nova» enardí á tothóm ab l'alé qu'imprimí á sos cants *Crit de patria*, *L'arbre sagrat* y *Els soldats*, totes tres composicions d'un tirat escayent sempre entre-mitj de sas notas plenas d'embit mascle per lo que atany al esperit patriótic. Al jovent, sentint aquests ayres, li batega'l cor qu'es un gust.

La orquesta cumplí perfectament son comés, interpretant ab molta justesa el *Preludi de Lohengrin* (Wagner), la *Overtura dels Freischütz* (Weber), *La última primavera* (Grieg), y l'*Hymne als artistas*, de Mendelssohn, orquestrat pe'l mestre Esquerrá, ab acompanyament aquesta última de la massa choral.

Bé per «Catalunya Nova» y sos intérpretes.

El dia de Sant Pere á la tarde tingué lloch en l'espaiós saló Reyna Regent del Palau de Bellas Arts la festa íntima organitzada per la Federació de Chors de Clavé, en obsequi al Ajuntament d'aquesta ciutat.

L'acte va resultar solemnissim, essent molt aplaudidas las composicions corals y els agradables fragments d'òpera que van cantar divinament el valiosos artistas que prengueren part en el festival.

Per una casualitat el mestre Guiteras dirigí totes las composicions per chor, y va ésser justament ovacionat en la majoria d'ellas.

El diumenge passat tingué lloch en el teatro Tivoli el tercer concert d'«Euterpe».

Entre las deliciosas obras interpretadas foren repetidas la *Celebrada Serenade* (Albeniz), *Salut als cantors* (A. Tomas), *Las flors de Maig* y *La Marsellesa*, del malaguanyat Clavé.

Aqueixa última, còmpredora de sí, va fer esclatar una ovació xardorosa, essent cantada ab la valentia qu'encarna, pe'l celebrat baix don Baltasar Banquells, quinas condicions artísticas han quedat hermosament demostradas en las funcions que ve donant la notable companyia d'opereta del esmentat teatro.

La melodia de la preciosa ópera *Herodiade* (de Massenet), resultá una página musical sumament delicada, de rica instrumentació, portada felisment per la massa orquestal del concert.

Mereix ser objecte de merescuda distinció, l'aixerit chor infantil de la societat, ab quinas veuhetas de cel el senyor Rafart ha conseguit hermosos efectes d'argentina sonoritat, com pot apreciarse en la sujestiva cansó de posta *La non non dels papellons*, quinas notas finals, magistralment donadas, arriban á l'esperit ab tota la dolcesa y sentiment d'una despedida á la llum que se'n va.

Pe'l dia de Sant Jaume está anunciat el quart Concert ab un programa extraordinari.

Bressant. (I)

(CANSÓ DE MARE)

Aluca las parpellas,
reyet, per fer non-non,
com poncelló que tanca
llur cálzer al ser fosh.
Aluca las parpellas,
al só de mas cansons;
fes llarga dormideta,
fillet, non-non, non-non.
Mes ¡ay! tingas en compte
que't vetllo desd'aprop;
els àngels ab qui juguis
no't sian pas traydors,
no't tornin altra volta
cap aquell sí blavós
de ahónt fa poch té duyan
per rébrer mos petons
com colomí anyorivol
cercant l'escalf d'amor,
l'escalf d'amor de mare
que't dona lo meu cor.
¡Deu meu! Si'ls ulls no obrissis,
no obrissis altre cop!
¡Si de la tarongina
s'enmustehís la flor!
Mes, nó, que't seguiria
fins el brancatge y tot,
que l'arbre no pot viurer
marcintseli llurs brots...

Aluca las parpellas
al só de mas cansons;
fes llarga dormideta,
fillet... non-non, non non.
Perque tornis á obrirlas
cuan torni á sorti'l sol,
ja't vetllará ta mare
omplinte de petons.

JOSEPH DURÓ Y GILI.

(I) D'un llibre proxim á publicarse.

Havém rebut:

LA BARRICADA.—Versos revolucionaris, de Jeph de Jespus.—Tomo de 112 planas, editat per la casa Antoni López.

Y tan com ho son de revolucionaris els versets! Treuhen foch pe'ls caixals... Mes, á ratos l'autor ne fa un gra massa barrejant á tots els estaments sense *distingos* ni excepcions, que per tot se'n hi troban, senyor de Jespus, en tant es aixís que no tots els representants de la classe á qui vosté dirigeix els seus enardiments en forma d'arengas incitants, son gent que sapigan apreciar el fruyt dels seus esforços. ¿Negará vosté ni ningú que en totas las classés socials hi anuhen els honrats y els embrutits? De Monniers aristócratas n'existeixen moltíssims, empró de modestos mals cors també n'hi há molts. No es tot or lo que lluheix... ¿Vol que en la classe alta abundi més lo immoral? Conformes. ¿Vol que entre'l poble hi hagi més moralitat? Aceptemho. Allavoras no sigui vosté qui'l desenobleixi encenentli las passions, que al fi y al cap ni's fa més que ferlo digavar sense enenyarli altre remey á sos mals que'l *ferro al puny* y l'*ull certer*, cosas molt fàcils d'escriure y dificilíssimas de realisar... per la mateixa apatia conscient que demostra el poble a qui vosté acalora... ¡Vegi, fàssili un nus á la cúa cuan *Ell*, en lloch de deixarse instruir per l'estudi constant, ni deixarse arrastrar pe'ls versos de vosté, enardidors, se'n va com si res, á embrutirse á las plassas de toros, oblidant las continuas bofetadas que reb de las nulitats que l'explotan y l'esc'avisan...

Es picar en ferro fret, senyor de Jespus, y per més que vosté (per anar dret al fondo descuydí la forma poética del libre que tanca la mostassa de la seva musa), no podrà tórcer la inclinació d'aquest poble més embrutit encara — per desgracia—que sos mateixos feudals.

Un y altres tenen culpa, y més el primer que ab un cop de mà podría espolsarse las arnas.

A.

ESTACIONES BALNEARIAS. — Badalona.

Tristor.

¡Estich tot trist y pensatiu,
com un aucell que'l dolor canta
cuan li destrosan el seu niu,
son niu de goig y d'esperansa!

¡Estich tot trist y pensatiu,
com la maretta del infant
cuan el menut no juga y riu
sempre que ab joia'l va mirant!

¡Estich tot trist y pensatiu,
com el soldat valent y brau
que en plena lluyta, baixet diu:
«Adeussiau, mare... adeussiau!»

Lo que jo sento dins del cor
¡Ay, marc meva, ja se'l qu'es,
una donzella'm jurá amor
y l'he perdut per sempre més!...

CARLOS VIDAL Y FERRER.

NOVETAIS

LO CURSI, de J. Benavente.

Es una petita comedia fina y armoniosa que distréu pe'l seu inginy, sense convéncer. L'autor s'ha quedat á la superficie, cuydantse molt més de fer lluhir la forma externa que no pas de donar ánima veritable á la seva obra.

Els personatjes que simbolisan aquella societat exageradament frívola, xorca y mal intencionada, que's creu distingida perque sacrifica tots els sentiments més naturals y hermosos en bé d'un ideal d'elegancia insípida, no tenen veritat ni consistencia y fins cauhen molt sovint en la caricatura llastimosa—recordis al poeta y á la nena modernistas.—D'aquí, que resultant tan febles de tota mena de carácter ab tan poca complicació de sentiments y energias *Gasparito*, *Carlos*, *Félix* y *Agustín*, la lluyta que s'entauli entre ells y'ls representants de la tradicional—y moltes voltas també exagerada—severitat de costums, resulti pàlida y sense interés de cap mena, donchs ja's prevéu que la victoria será pe'ls franchs é ingenuos *Rosario*, *Flora* y *El Marqués*.

Consecuencia de lo dit es que en el desenrotllo de l'obra hi falti la valentia y claretat ab que l'autor deuria conduhirlo si dominés serenament l'assumpto. Aquell final certament *cursi*—repetim lo que l'autor fa constar per boca d'un personatge—demostra la nostra afirmació.

Peró si la nova comedia careix de notables cualitats internes, en cambi está moguda ab facilitat, té alguns tipos ben ensopegats y s'exteriorisa en un diálech ple d'inginy y correctament satirich.

La execució va ser mitjana. Fora de la Pino, de la Catalá, d'en Vallés, d'en Rubio y d'en García Ortega, els demás estigueren llastimosos, principalment el senyor González, que destrossá'l paper.

* * * Del concert donat per «Catalunya Nova» en aquest teatre no parlém en la secció de «Notas artísticas».

El 29 del mes passat tingué lloch en la lluhida societat «Berenguer» una funció composta del dramet *Arte y corazón*, en quin desempenyo s'hi distingiren la senyoreta Sarsoba y el senyor Gatell, y del disbarat lirich *I comici tro-nati*, molt ben interpretat pe'ls senyors Grau, Baldevey, Fontanals, Altimira, Tomás y especialment per part de la senyoreta Maciá que debutava en aquest teatret, essent del agrado de la triada concurrencia.

Pera'l vinent d'assapte s'anuncia una magnífica funció composta del cuadro dramátich *Deuda de sangre* y de las sarsueletas *La banda de trompetas* y *Ki-ki-ri-ki*.

Ens diuhen que dintre de poch s'estrenará en el «Circo Espanyol» un idili dramátich original del jove Emili Graells que dú per titol *La creu de la montanya*. Dita obra serà desempenyada per l'artista francès Mr. Otello Onofri.

Dissapte passat va posarse en escena en el «Ateneo de Hostafranchs» el sensacional drama *La monja enterrada en vida*, baix l'acertada direcció del primer actor don Jaume Martí.

Per ff de festa se representá la bonica comedia *Lo que no vulgas per tu...*, prenenhi part las principals parts de la companyia. L'execució esmeradísima y un p'le á vessar.

En la societat «La Familiar Obrera», de Sans, la nit del dissapte passat s'hi representá el popular drama d'en *Pitarra*, *Lo timbal del Bruch*, y la divertida pessa, del mateix autor, *La vivó del estornell*.

Dissapte passat, com anunciaren, se representá en el «Centro Lliberal Monárquich» del districte seté, el magnífich drama de Feliu y Codina, *Maria del Carmen*, y la sarsueleta *Dormi*, á benefici del galán jove en Joan Izquierdo, qui's va véurer obsequiat ab valiosos presents de sos amichs entusiastas. El teatro estava ple.

En la sarsueleta catalana *Dormi* s'hi distingí el beneficiat y molt la senyoreta Hortensia, que debutava en el món del art. Va interpretar el seu tipo de *Roseta* d'una manera acabada.

La nit de Sant Pere tingué lloch en la important societat «La gran peña» una vetllada dramátich-literaria en la que s'hi distingiren la nena Clapera en las produccionetas *Artista en miniatura* y *Un gatito de Madrid*. Els senyors Maymi y Novi, executaren algunas pessos de son extens repertori, essent molt aplaudits per la triada concurrencia que ompliá el local, y que sortí satisfeta de la vetllada.

A Frederich Soler

EN EL VI ANIVERSARI DE SA MORT

SONET

Cuan la fossa per sempre n'engolia
de ton cadavre fret l'última engruna,
de poetas un estol tots á la una
proclamávante rey de la poesia.
Ha finit l'entusiasme d'aquell dia,
Hoansas, cants y llors, son avuy ruda:
l'obliit ho ha marcit tot. Mes, per fortuna
resta encar qui't recorda com devia;
puig rendint just tribut, com més s'allunya
el jorn que vares tu volá á la Gloria,
la noble redacció de CATALUNYA
ARTÍSTICA t'aclama ab més cridoria,
y ab valentia y fe la ploma empunya
perque'l monument s'alsi á ta memoria.

JOAN TOMÁS Y BISCAMPS.

Vilanova y Geltrú, 1901.

Nostres folletins.

Ab el present número repartim á nostres favoreixedors, com á regalo, el *plech quint* de la hermosa novela premiada en nostre primer Certamen Literari-Musical

EL PAS DE LA MORT

ilustrada ab dibuixos d'en Ricard Opisso, y el *tercer plech de vuyt planas* del drama de gran écsit

RIU AVALL

original d'en Rovira y Serra, estrenat en el Teatro de Novedats la vetlla del 20 d'Abril del present any.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega à la *Comissió Executiva del Monument*.

Total, 30'20 ptas.

Continúa oberta la subscripció en la redacció de CATALUNYA ARTÍSTICA.

L'any passat, en idéntica fetxa d'avuy, CATALUNYA ARTÍSTICA commemorava el V aniversari de la mort del popular poeta y fundador de nostre Teatro Catalá, en Frederich Soler y Hubert (Serafi Pitarra) dedicant valiosos treballs á sa memoria y abogant pera que prompte's portés á la práctica l'erecció del monument que ha de perpetuar el pas per la vida del poeta del poble.

Ab aytal fi obrirem la subscripció en nostras columnas. Avuy també dediquém un recorj á la memoria d'en Frederich Soler ab motiu del VI aniversari de sa mort, sentint que Catalunya entera no puga encara descobrirse respectuosa devant de la estatua aixecada en Barcelona.

Creyé'm que's tracta de imprimirhi activitat.

Dintre de pochos días veurá la llum pública a Sabadell un tomet de poesías, original del escriptor sabadellench en Joan Duran Vila ab el títol de *Garba literari* y precedit d'un prólech de don Joan Costa Deu.

Per falta d'espay deixém de publicar íntegra una ressenya llarga qu'hem rebut donant compte d'un Certamen literari que va tenir lloch diumenge passat en un local de la barriada del Poble Sec, organísat pe'l conegut constructor electricista don Manel Rodríguez.

La Flor natural va ésser adjudicada á don Felip Soler per sa composició *Poncella morta*. Elegí pera Reyna de la festa á la senyoreta donya Catarina Martí. Els demás premis foren adjudcats als senyors don Joseph Darder, don Faust Casals Bové, don Joan Mercader y Vives, don Llorens San-Agustín, don Alfons Maseras, don J. Rodríguez Parera, don Salvador Francisco Real, don Joan Güell y Matas, don Joan Puig y Font, don Ricard Güell y Matas, senyoreta donya Delfina Blasco y alguns altres que firmavan ab inicials.

L'individuó del Jurat don Francisco Isamat llegí un bonich discurs de grácias.

Ens plauhen aquestas manifestacions fins dintre de la modestia. Ellas enlayran l'esperit

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat de la joguina *Cartas que no lligan*, se'ls entregara un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

CATALUNYA ARTÍSTICA se ven á París, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Scheneider.

ENTRETENIMENTS

Esceña de una obra inédita.

XARADA

ELL. Ola, Roseta, ¿qué tal?
¿Prima aném?

ELLA. — Ja t'esperava.

ELL. Jo també, hermosa; per véuret vinch corrents. Igual que un lladre, perque'm sembla que no t'hagi vist desde quinze setmanas.

ELLA. Ahir vespre'ns varem véurer y vam quedar...

ELL. Sí; á las capsas, perque á lo millor del cuento ¡catacroch! va presentarse el teu papá: *dos* parlant de cosas més elevadas, ja va acostantse aquell' hora per tres, de tanta importancia ¡la tempesta s'avicina!

ELLA. ¿Qué hi haurá tempestat?

ELL. ¡Vaya!

Una tempestat d'aplausos y una ovació de cal ample; demá en 'questa hora'l meu nom correrá per tot'Espanya comparant la meva véu ab *cuart* tenors més notables; aquesta nit y la nit que jo ab tu puga enllassar-me serán las nits més ditxosas que registrarán las planas de la meva historia.

ELLA. ¿ja ho tens tot preparat? *Dos,*

ELL. *Vaya;*

fins las camas me fan mal d'anar d'una banda á l'altra; y com que tinch molts *total*, pera repartir butacas hi he anat á cal adroguer, á la taberna, á cal sastre y ara vaig á cal barber á ferme rentar la cara. Si'm va bé, demá te *hu-dos*...

ELLA. ¿Qué?

ELL. Un parell... de lliga-camas!

J. STARAMSA.

* *

Solució al del número passat.

Xarada. — *Mal-va-si-a.*

Fidel Giró, impresor. — Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTÍSTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — *Raurich, 20, principal.* — (*Hi ha bussó á la porta.*)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.